

Стандард на занимање

Назив на СЗ	Автолакер
Код на СЗ	1320.30.01
Сектор	Хемија и технологија
Ниво на сложеност на работни задачи	III (трето)
Опис на занимањето	<p>Автолакерот по налог на претпоставениот ја планира и организира својата работа почитувајќи го распоредот и времето за работа. Тој самостојно избира и контролира лична заштитна опрема, опрема за фарбање и материјал за фарбање. Ги прегледува условите за работа и ја подготвува комората за фарбање.</p> <p>Правилно го поставува возилото во комората за фарбање, ги подесува параметрите и режимот за работа во комората и ја става комората во функција за работа. Автолакерот ги врши постапките (го дува возилото со компримиран воздух, ги одмастува површините ги изолира површините кои не се фарбаат, врши завршна контрола) за припрема на возилото за фарбање. Врши соодветно припремање на бојата за фарбање.</p> <p>Автолакерот врши фарбање на возилото со акрилна боја и со металик боја. При фарбањето го почитува режимот на работа на комората, користи соодветна опрема во зависност од видот на бојата. При реализација на фарбањето ги почитува сите поединечни постапки за квалитетно и еднакво нанесување на бојата по површината и во повеќе слоеви во зависност од видот на бојата.</p> <p>Го контролира квалитетот и квантитетот на работата согласно со нормативите и инструкциите за работа. Води техничка документација за извршената работа. Работите и работните задачи ги реализира комуницирајќи соодветно со соработниците и претпоставените.</p> <p>Автолакерот се грижи за работната и животната средина и постапува соодветно со материјалите со кои работи ,опасните материји, безштетно ги отстранува и се грижи за сортирање на отпадот и отпадната амбалажа.</p>

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
1.	Планирање и организирање на активности	Планира и организира сопствена работа во соработка со претпоставените	<ol style="list-style-type: none"> 1. Го подига и толкува работниот налог за фарбање на возилото, технички упатства и упатства за работа. 2. Ја планира сопствена работа со почитување на распоредот и времето на работа од претпоставениот.
2.	Подготовка за работа	Ја подготвува опремата и потребните материјали за работа.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Избира лична заштитна опрема која се користи за фарбање (заштитна маска, , заштитно одело, ракавици, наочари и чевли). 2. Ја прегледува опремата која се користи за фарбање (спреен пиштол, високо-притисни пумпи, притисокот во инсталација, воздушни црева, приклучоци) 3. Ја припрема комората за фарбање, ги проверува параметрите (температура, притисок, екстракција) кои се битни за успешно извршување на фарбањето; 4. Го избира материјалот (боја, учврстивач, растварач, восочни крпи, цедалки, лепливи траки, прецизни траки, хартија за изолација, антисиликон-чистач, дувалки) потребен за фарбање на возилото
3.	Оперативни активности	Поставување на возилото во комора за фарбање и ставање на комората во функција за работа.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Го поставува возилото во средината на комората за фарбање за да обезбеди екстракција на воздухот подеднакво од сите страни. 2. Го подесува режимот за работа како за припрема на возилото за фарбање (умерена екстракција) 3. Ја подесува температурата и притисокот во комората. 4. Го проверува влезниот компримиран воздух во инсталацијата за воздух.

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
		Припрема на возилото за фарбање	<ol style="list-style-type: none"> 1. Го дува возилото со компримиран воздух (отпрашување) 2. Ги одмастува површините за фарбање (користи антисиликон или друго средство за одмастување) 3. Врши изолација на површините кои не треба да се фарбаат; 4. Користи восочни крпи за финално чистење на површините за фарбање. 5. Прави завршна контрола дека возилото е добро отпрашено и одмастено.
		Припрема на бојата за фарбање.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Го чита налогот за работа каде е утврдена бојата или подлогата која се користи за фарбање. 2. Ја меша бојата (филерот) со учврстивачот и растварачот во волуменски сооднос според упатството за мешање на бои 3. Го подесува вискозитетот на бојата(филерот) по упатството од добавувачот на бојата. 4. Ја процедува бојата(филерот) низ соодветни цедалки за боја. 5. Ја проверува температурата на бојата (филерот).
		Фарбање на возилото со акрилна боја	<ol style="list-style-type: none"> 1. Се поставува комората во режим за фарбање на возилото (висока екстракција) 2. Врши подесување на опремата за фарбање (спреен пиштол, пумпите за фарбање, високопритисните казани за боја) 3. Врши детално подесување на спрејната лепеза на млазникот од пиштолот за фарбање. 4. Прави план за почеток и крај на фарбањето зависно од големината и формата на возилото. 5. Започнува со нанесување на бојата на возилото во согласност со инструкциите за растојанието на спрејниот пиштол од површината на возилото . 6. Води сметка при фарбањето за еднакво пренесување на бојата по површината која се фарба и дебелината од нанесената боја во согласност со инструкциите за

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
			<p>микронажата на првиот и вториот слој од боја.</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Води сметка да не дојде до преголемо количество на боја при премините од едно поле до друго каде може да дојде до протекување од бојата. 8. Го почитува времето на чекање за отпарување на бојата. 9. При нанесување на втор или евентуално трет слој од боја се почитува пропишаниот редослед на постапки. 10. Во согласност со претпоставените по потреба врши нанесување трет слој за да се постигне предвидениот квалитет
		<p>Фарбање на возило со металик боја</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Се поставува комората во режим за фарбање на возилото (висока екстракција) 2. Врши подесување на опремата за фарбање (спреен пиштол, пумпите за фарбање, високопритисните казани за боја) 3. Врши детално подесување на спрејната лепеза на млазникот од пиштолот за фарбање. 4. Прави план за почеток и крај на фарбањето зависно од големината и формата на возилото 5. Нанесува база (или металик) бојата на возилото . 6. Врши фарбањето на базата (или металик боја) нанесувајќи ја во два слоја и почитувајќи ги инструкциите кои се дадени од добавувачот на боја за микронажата на првиот и вториот слој. 7. Го почитува времето за сушење на бојата согласно упатството 8. Нанесува транспарентен лак врз базата или металик бојата почитувајќи ги упатставата на добавувачот.

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
			9. Ја подесува комората за печење на бојата т.е. транспарентниот лак во согласност со инструкциите од добавувачот за бои
4.	Административни активности	Пополнува техничка документација за извршената работа	<ol style="list-style-type: none"> 1. Го пополнува налогот за фарбање на возилото; 2. Ги документира евентуалните недостатоци и дефекти за време на фарбањето итн.; 3. Ги пополнува контролните книги со параметрите кои се битни за квалитетот на фарбањето(дебелина на бојата,структура на бојата или “orange peel”, сјајност итн..
5.	Обезбедување и осигурување на квалитет	Го контролира квалитетот и квантитетот на работата согласно со нормативите и инструкциите за работа	<ol style="list-style-type: none"> 1. Го проверува квалитетот на извршената работа во соработка со претпоставениот на работното место и истовремено ги отстранува евентуалните неправилности; 2. Економично ги употребува времето, уредите, алатите, материјалите и енергијата; 3. Работата ја врши согласно со системите за квалитет; 4. Ја врши работата согласно со технолошките постапки; 5. Применува стандарди за квалитет и методи на контрола на квалитетот;
6.	Комуникација	Комуницира со соработниците и претпоставените.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Редовно комуницира со соработниците во тимот за работа за заедничко организирање при фарбањето на возилото. 2. Редовно ги известува претпоставените за текот и процесот на работа. 3. Известува во случај на проблеми околу процесот на фарбањето како би се навремено одбегнале материјални и временски губитоци;
7.	Здравје, безбедност и заштита при работа и заштита на животната средина	Ја заштитува работната и животната средина од материјалите со кои работи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Користи лични заштитни средства и опрема при фарбање; 2. Изведува работи во согласност со прописите за заштита и здравје при работа;

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
			3. Почитува мерки за безбедност и здравје при работа, противпожарна заштита и заштита на околината; 4. Презема мерки за уреденост на работното место и на уредите. 5. Известува за грешките односно за неправилностите при работата, поради кои би можела да настане материјална или друга штета; 6. Постапува соодветно со опасните материји, безштетно ги отстранува и се грижи за зачувување на околината; 7. Се грижи за сортирање на отпадот и отпадната амбалажа;

Знаење за занимањето / Вештини за занимањето

Знаење за занимањето:

- Познава форми на работни налози
- Разбира вообичаени и стандардни термини со кои се среќава во автолакерската дејност
- Познава содржина на работни налози во функција на планирање и организирање на сопствената работа
- Ја разбира содржината на техничкото упатство во функција на планирање и организирање на сопствената работа
- Реализацијата на работните задачи и барања од работниот налог ги планира со примена на знаењата за технолошкиот процес
- Познава принцип на корелација ВРЕМЕ-КВАЛИТЕТ при организација и планирање на работата
- Идентификува опасности на работното место
- Познава средства за лична заштита и начин за нивно користење
- Познава параметри во комората за фарбање кои имаат влијание на квалитетот на фарбањето
- Познава тек и начин на реализација на сите фази од технолошкиот процес, чистење, подготовка на подлоги нанесување на подлоги, завршна обработка
- Разбира зависност на квалитетот на сработеното од примена на пропишани постапки при работата
- Поседува „техничка писменост“ за читање на декларации, проспекти, каталози и упатства за работа.
- Познава различни видови подлоги, филери боилакови и други материјали за финална обработка на возилата
- Познава основни помошни и завршни автолакерски материјали
- Разбира и толкува декларации, проспекти, каталози и упатства за работа за материјали, алат и машини за работа
- Познава состав, физички, хемиски и технички својства на подлоги китови боилакови и материјали за специјални ефекти
- Познава начин на работа и користење на алати, машини и прибор за чистење метални површини

- Познава пропишани правила и постапки за просторен распоред на работното место
- Познава начини и постапки за чистење, одмастување, китирање, брусење и нанесување филер во функција на квалитет на завршно лакирање на возила
- Познава влијание на влага, температура и други услови врз квалитетот на завршните слоеви
- Познава карактеристики на специјални премази (металик, отпорни на температура UV зраци)
- Разликува поими тон на боја и нијанса на боја
- Познава техники за изведување специјални ефекти при завршно лакирање
- Познава принцип на работа на машини под висок притисок
- Познава материјали за изолација на површини кои не се обработуваат како и материјали за меѓуфазна заштита на возилото
- Познава алатки и материјали за чистење и брусење (жичани четки стругачи лопатки брусни хартии со различна гранулација
- Познава средства за чистење и одмастување лимени и пластични основни подлоги
- Познава техники за прскање со спреен пиштол, и начин на подесување на спрејниот пиштол
- Разбира поим и причини за корозија на металите
- Поседува „техничка писменост“ за читање упатства за мешање и разредување бои, подесување вискозност според упатство од производителот
- Познава техники на прскање во зависност од големината и формата на возилото
- Познава препораки и упатства од произведувачи на бои за препорачана микронажа и број на нанесените слоеви
- Познава препораки и упатства од произведувачи на бои за препорачана микронажа и број на нанесените слоеви за бои со специјални ефекти(металик, отпорни на температура UV зраци)
- Познава параметри во комора потребни за печење на бојата
- Познава причини за настанување грешки при лакирање (алат, материјал, комора, човек)
- Разликува видови техничка документација, работен налог, дневни, неделни и месечни извештаи, извештаи за воочени недоследности, извештај за технички карактеристики на подлоги и бои кои се нанесени на возилата
- Познава начин на пополнување на техничката документација
- Познава причини за настанување грешки во секоја фаза од работниот процес, чистење, подготовка, и завршно лакирање на возилата
- Препознава грешки кои настануваат во сите фази на работниот процес
- Познава средства, начини и методи за одстранување на неправилности настанати во текот на работата
- Познава упатства и правила за начин на употреба на алати и машини во текот на работата
- Познава пропишани нормативи за количество на употребени материјали
- Познава пропишани нормативи за оптимално потребно време за реализација на секоја фаза од технолошкиот процес
- Познава ситеми за квалитет за материјали, алати и машини кои се користат во текот на работата
- Познава критични контролни точки во кои можат да настанат недоследности, грешки и дефекти во процесот на работа
- Познава пропишани постапки за контрола на квалитет
- Познава хиерархиска поставеност во компанијата и начин на комуникација со претпоставените лица
- Познава основни начела за тимска работа

- Познава средства за лична заштита и начин на користење
- Познава пропишани постапки и дејствување во случај на опасности
- Познава прописи правила и мерки безбедност и здравје при работа, противпожарна заштита и заштита на околината
- Познава карактеристики на материјали од аспект на опасности од пожар и труење
- Познава карактеристики на материјали од еколошки аспект
- Познава прописи, правила и стандарди за одложување и складирање на материјали, алат прибор и машини кои ги користи за изведување на автолакерски работи

Вештини за занимањето:

- Прави план за сопствената работа според барањата и условите од работните налози
- Толкува технички упатства и упатства за работа во функција на планирање и организирање на сопствената работа
- Прави план за работа имајќи ги во предвид фазите на технолошкиот процес
- Прави план за реализација на барањата во работниот налог според принципот „за оптимално време со најдобар квалитет“
- Применува лични и посебни мерки за заштита при работа
- Правилно користи средства за лична заштита
- Врши увид и контрола на алати машини и друга опрема која ќе се користи во текот на работниот процес
- Врши подесување на вредноста на параметрите во комората кои имаат влијание на квалитетот на извршената работа
- Прави проценка за вид и количина на потрошни материјали потребни за секоја фаза на технолошкиот процес врз основа на работен налог
- Врши увид и контрола на потрошниот материјал кој ќе биде употребен
- Врши темелно чистење и одмастување на метални и пластични површини
- Правилно употребува различни машини и алати за извршување на работата
- Врши темелна подготовка на возилото за финална обработка
- Нанесува слоеви од различни подлоги и завршни материјали почитувајќи ги потребните процедури
- Применува соодветни техники за прскање и нанесување филер, бои лакови и други премази за постигнување висок квалитет на финалниот производ
- Применува техники и соодветни материјали за грубо и фино брусење, рачно и машински
- Оспособен е за одстранување ситни нерамнини од рамни и заоблени површини
- Оспособен е за одстранување недостатоци на завршен слој со полирање, брусење и други начини
- Поседува вештини за постигнување совршено рамни површини со користење соодветни материјали и алати
- Моделира и обработува заоблени и искривени површини
- Применува техники за правилно и квалитетно нанесување подлоги и завршни материјали со специјални ефекти
- Користи декларации, проспекти, каталози и упатства за работа за материјали, алат и машини за квалитетно извршување на работата
- Применува различни техники за прскање со спреен пиштол во зависност од материјалот и дебелината на слоевите
- Ги подесува условите за фарбање во комората според упатствата и препораки од производителите на боите кои се користат
- Поседува вештина за постигнување на потребната нијанса и тон на боите со мешање и разредување

- Поседува вештини за постигнување специјални ефекти на завршните слоеви(металик, отпорни на температура UV зраци)
- Постигнува висок квалитет на завршна обработка преку подесување и регулирање на млазот од спрејниот пиштол
- Навремено и правилно интервенира при евентуални грешки и дефекти
- Разликува различни нивоа на квалитет
- Навремено пополнува и поднесува потребни извештаи за реализација на работните задачи
- Навремено поднесува извештаи за воочени недоследности, грешки и дефекти, и можни причини за нивно настанување
- Правилно и навремено пополнува документи за технички карактеристики на подлоги и бои кои се нанесени на возилата
- Врши визуелен преглед на обработените површини и целокупниот изглед на возилото
- Применува стандардизирани методи за контрола на квалитет
- Оспособен е да воочи грешки во секоја фаза од работниот процес, чистење, подготовка, и завршно лакирање на возилата
- Користи соодветни средства, начини и методи за отстранување на евентуалните неправилности настанати во текот на работата
- Применува принцип на корелација ВРЕМЕ-КВАЛИТЕТ со цел навремено и квалитетно реализирање на работниот налог
- Применува системи за квалитет кои се однесуваат на материјали алати и машини кои се користат во текот на работата
- Применува системи за квалитет во секоја фаза од работниот процес, чистење, подготовка, и завршно лакирање на возилата
- Воспоставува коректен и професионален однос со претпоставените и соработниците
- Знае кој треба да биде информиран за различни аспекти од работата
- Активно учествува на работни состаноци со претпоставените и соработниците
- Со свои предлози учествува во зголемување на квалитетот на извршената работа
- Со свои предлози учествува во надминување на настанатите проблеми во текот на работата
- Почитува упатства и известувања добиени од претпоставени лица
- Навремено реагира преку усмени и писмени извештаи за текот, квалитетот и евентуални недоследности во работниот процес
- Има навики за правилно користење средства за лична заштита
- Оспособен е да воочи можни опасности во текот на изведување на автолакерски работи
- Постапува според пропишаните правила и мерки за безбедност при работа во случај на опасност
- Ги почитува пропишаните правила и мерки за безбедност при изведување на автолакерски работи
- Воочува грешки и неправилности на материјалите, алатот и машините кои ги користи во работата и потенцијални опасности кои можат да настанат
- Врши секојдневна контрола и увид на машини и алати и известува за евентуални неправилности
- При одложување и складирање на материјали, алат прибор и машини кои ги користи за изведување на автолакерски работи применува пропишани правила и стандарди
- Врши одлагање и отстранување на отпадни материјали според пропишани правила

Клучни компетенции

- **Комуникација на мајчин јазик:** способен е да споделува и протолкува концепти, размислувања, чувства, факти и ставови преку усна и писмена форма, и да остварува јазична интеракција со соработници, претпоставени и клиенти во различни општествени и културолошки контексти. Способен е да користи различни видови на текстови кои се однесуваат на доменот на автолакерството, да пребарува, собира и обработува информации, и да ги формулира и изразува сопствените усни и писмени аргументи на убедлив начин соодветен на контекстот.
- **Комуникација на странски јазици:** кога постои потреба од користење на странски јазик во специфичен општествен и културен контекст поврзан со работата, способен е да разбере, искажува, толкува концепти, размислувања, чувства, факти и ставови и во усна и во писмена форма. Способен е да го користи странскиот јазик со цел компетентно да го следи напредокот во професијата и да го надградува сопственото знаење и вештини во сферата на автолакерството.
- **Математички компетенции и основни компетенции во областа на науката и технологијата:** применува нумеричко размислување и знаење кое во објаснување на природата во решавање на низа задачи за време на секојдневната работа со опремата и администрацијата. Користи и работи со технолошки алатки како и податоци за извршување на задачите и собирање на податоци потребни за самоунапредување (на знаењето и вештините) во полето на заштита и фарбање на возила. Ги препознава основните карактеристики на истражување во областа на структурата и ги споделува заклучоците и размислувањата кои довеле до таквите заклучоци.
- **Дигитални компетенции:** користи основна ИТ технологија со цел да ја обезбеди најдобрата можна заштита. Пребарува, собира и обработува дигитални информации и ги користи на критички и систематски начин. Користи алатки за подготовка, презентирање и разбирање на комплексни информации во изведувањето на дејноста на автолакерот.
- **Учи како да учи:** способен е да пристапи, стекне, обработи и усвои ново знаење и вештини за цели на личен напредок, како и да ги примени истите за унапредување техниката и технологијата на лакирање на возила. Способен е да управува со сопственото учење, кариера и работни рутини. Истраен е во автономното учење но и во учењето за време на работата со соработниците во областа.
- **Социјални/општествени и граѓански компетенции:** во секојдневното опкружување, способен е да манифестира лични, интерперсонални и интеркултурни компетенции за конструктивна комуникација со луѓе од различни профили,

	<p>покажува толерантност, изразува и разбира различни гледишта, и создава доверба.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Чувство на преземање на иницијатива: покажува иницијатива за реализирање на важните идеи и нивно спроведување во дела со цел да се подобрат практиките на. Способен е да ги препознае можностите и предизвиците за подобрување во различни ситуации. Придонесува кон развојот на култура која ги поддржува вреднува иницијативите и иновациите и ги препознава различните вештини на сите во рамките на службата, и претпоставениот и членовите на тимот. • Културолошка свест и изразување: го препознава и го цени креативниот израз на идеи, искуства и емоции и соодветноги поврзува со самоподобрувањето членовите во тимот. Ги приближува сопствените креативни и експресивни ставови со размислувањата на другите членови во тимот, на нивните семејства и другите колеги, и ги изразува на соодветен начин на кој ќе ја подобри нивната добросостојба.
--	--

Посебни услови	
-----------------------	--

Законска регулатива, прописи и индустриски стандарди	
---	--

Донесен од:	Министерство за труд и социјална политика
--------------------	--

Датум на одобрување	Решение бр.08-5066/31 Од 03.08.2017 година	Датум на ревизија	
----------------------------	---	--------------------------	--